

Çok Merkezli Araştırma Projesi (ÇAP) Yönergesi

Karar Tarihi: 20.08.2007

Giriş ve Gerekçe

Madde 1.

Çok merkezli araştırma projeleri günümüzde gerek sağlık bilimlerinde gerek sosyal bilimlerde daha büyük veriler üzerinde ve toplumu temsil edebilir örneklerde çalışabilme olanağını sağlaması ve sağlık sorunlarının boyutları ile nedenselliğinin ortaya konmasında ve müdahalelerinin etkililiğinin belirlenmesinde önemli avantajlar sağlaması nedeniyle giderek tercih edilen çalışma düzenleridir. Çok merkezli çalışmalar, gerek gözlemsel gerekse deneysel çalışma düzenlerine uygulanabilir. Türkiye’de çok sayıda araştırmacının halk sağlığı alanında küçük örnekler üzerinde daha çok kesitsel düzenlerle yürüttükleri çalışmalar kendi başlarına yeterli bilimsel etki yapamamaktadır. Oysa ki halk sağlığı alanında geniş örnekler üzerinde yapılacak araştırmalar gözlemsel ve özellikle de müdahale tipinde araştırmalara gereksinim vardır.

Tanımlar

Madde 2.

a- HASUDER Çok Merkezli Araştırma Projesi:

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER)’ne sunulan proje önerisi (TÜBİTAK Proje Teklifi formu kullanılacaktır) ve Ek 1 de sunulan proje protokolü dernek tarafından atanan Bilimsel İzleme Kurulu tarafından onaylanan, biri koordinatör merkez olmak üzere en az 3 merkez tarafından yürütülmesi amaçlanan araştırma projesi "HASUDER Çok Merkezli Araştırma Projesi (HASUDER-ÇAP) etiketini alır.

b- Proje Önerisi

HASUDER-ÇAP olmaya aday olan, yürütülecek olan araştırmanın tüm aşama ve bileşenlerini içeren yapılandırılmış metin (TÜBİTAK Araştırma Projeleri Teklif Formu).

c-Protokol

HASUDER ÇAP Bilimsel İzleme Kurulu tarafından onaylanmış proje önerisine katılan, HASUDER Yönetim Kurulunun da içinde olduğu tarafların projedeki yetki ve sorumluluklarını karar altına alan doküman.

d – Katılımcı Merkez

HASUDER ÇAP’ne aktif olarak katılan, bilimsel ve mali sorumluluk üstlenen, bir kurum veya tanımlanmış bir araştırma grubunun temsil edildiği yapıdır.

e- Destekleyici Merkez

Projeye katkı sağlayan ancak projedeki sorumluluğu proje önerisinde tanımlanmış görevlerle sınırlı kurum veya kuruluş.

f-Koordinatör Merkez

Araştırmanın karar süreçlerini izleyen, araştırmanın proje ve protokol gereklerine göre yürütülmesini sağlamak üzere merkezler arasındaki işbirliği ve iletişimi sağlayan, araştırma süresince toplanan verileri işleyen, katılımcı merkezlerden gelen ara ve son raporları derleyerek ÇAP gelişme ve son raporlarını hazırlayan merkezdir.

g- ÇAP Yürütme Kurulu

Çok merkezli araştırma projesinin araştırma projesi ve protokolü çerçevesinde yürütülmesi ve sonlandırılmasını sağlayan, katılımcı merkez ana araştırmacılarının katıldığı kurulur.

h- Bilimsel Değerlendirme ve İzleme Kurulu

HASUDER'e sunulan, aday "HASUDER-ÇAP"ni dernek adına değerlendiren, kabul edilen projeleri dernek adına izleyen, araştırma konusunda yetkin olan, katılımcı merkezlerde görev yapmayan, en az Doçent unvanına sahip en az iki uzmandan oluşan, HASUDER yönetim kurulu tarafından bu görev için atanmış olan kurulur. Ayrıca koordinasyon amacıyla HASUDER Yönetim Kurulundan bir üye de izleme kurulunda dernek adına yer alır. Bu kurul kararlarını HASUDER Yönetim Kuruluna bildirir. Araştırmacılarla iletişim HASUDER Yönetim Kurulu tarafından yapılır.

i- Proje Ana Araştırmacısı

Araştırma projesini planlayan, proje protokolünde belirtilen bilimsel, idari, mali, ve etik konularda proje yürütme kurulu başkanı olarak yürütme kurulu ile birlikte sorumlu olan en az doktora veya tıpta uzmanlık derecesine sahip olan, aynı zamanda araştırmacının "koordinatör merkezinin ana araştırmacısı" olan kişidir.

Araştırma projesinin konusunun belirlenmesi

Madde 3.

Araştırma, HASUDER-ÇAP'ı HASUDER Yönetim Kurulunun ülke çapınca eksikliğini gördüğü konularda olabileceği gibi, konu, kişisel ve kurumsal olarak araştırmacıların başvuruları ile de ortaya çıkabilir.

Proje önerisinin sunulması

Madde 4.

Proje önerisini ana araştırmacı Ek 1'de yer alan proje önerisi ile HASUDER Yönetim Kuruluna sunar.

Proje önerisinin değerlendirilmesi, onaylanması ve sonlandırılması

Madde 5.

Proje, HASUDER yönetim kurulu tarafından, varsa ilgili HASUDER çalışma grubunun da önerisi alınarak oluşturulan Bilimsel Değerlendirme ve İzleme Kurulu tarafından değerlendirilir.. Bilimsel Değerlendirme ve İzleme Kurulu, projeyi reddetme, değişiklik önerme veya doğrudan kabule etme yetkisine sahiptir. Bilimsel Değerlendirme ve İzleme Kurulu, gerekli gördüğünde, hazırlayacağı gerekçeli bir raporla, projenin durdurulmasını veya HASUDER'in bu projeden çekilmesini isteyebilir. Bu durumda HASUDER Yönetim Kurulu, projeyi durdurabilir veya HASUDER'in bu projeden çekilmesi kararını verebilir. Durum proje ana yürütücüsüne bir yazıyla bildirilir.

Araştırma merkezlerinin ve çalışma ekibinin oluşturulması

Madde 6.

Araştırma merkezleri ve ekibi araştırma önerisi öncesinde henüz oluşturulmamışsa iki yolla oluşabilir.

- 1- HASUDER'in gerekli gördüğü araştırma konusu ile ilgili olarak yaptığı çağrı üzerine,
- 2- Araştırma projesi Bilimsel Değerlendirme ve İzleme Kurulu tarafından kabul edilen yürütücünün HASUDER kanalı ile yapacağı çağrı üzerine.

Projenin yürütülmesi

Madde 7.

Araştırma merkezleri ve ekibinin oluşturulmasından sonra araştırma için gerekli bilimsel ve idari yapılanma oluşturulduktan sonra tüm merkezlerin ve HASUDER'in katılımıyla Protokol imzalandıktan sonra araştırma yürürlüğe girer.

HASUDER yönetim kurulu ile Bilimsel Değerlendirme ve İzleme Kurulu tarafından kabul edilen özel koşullar dışında ÇAP'leri en çok 4 yıl sürelidir.

Faz 1: Protokol gereklerinin yerine getirilerek taraflarca imzalanması (en çok 6 ay)

Faz 2: Projenin yürütülmesi ve veri toplanması (en çok 3 yıl)

Faz 3: Veri analizi raporun yazılması (en çok 1 yıl)

Proje katılımcı merkezleri ve koordinatör merkezi yıllık proje gelişme raporlarını ve proje bitiminde son raporu proje önerisinde belirtilen aylarda Bilimsel Değerlendirme ve İzleme Kuruluna verirler.

Araştırma ara ve son sonuçlarının yayınlanması ve dağıtımı

Madde 8.

Araştırmanın son sonuçları HASUDER-ÇAP çerçevesinde proje son raporuna sayı verilerek kamuoyuna yazılı ve/veya elektronik olarak ilan edilir, raporun yazılmasını izleyen ilk ulusal Halk Sağlığı Kongresinde sözel olarak sunulur.

Araştırmanın ara ve son sonuçlarının proje adına bilimsel yayın organlarında yayınlanmasında Proje ana araştırmacısı ana yetkilidir. Proje ana araştırmacısı ara çıktılar ve son bulgulardan üretilecek bilimsel yayınlarda birinci sırada yer alır. Bunu, araştırmaya olan katkıları çerçevesinde her bir katılımcı merkezin ana araştırmacılarının adları izler.

Ana araştırmacının birinci isim olarak yer almayı uygun bulmaması durumunda yayında yer alacak isimleri ve bu isimlerin sıralamasını ÇAP yürütme kurulunun çoğunlukla alacağı karar belirler. Bilimsel yayınlarda bu araştırmanın bir HASUDER-ÇAP olduğu uygun yerlerde belirtilmelidir.

Her bir katılımcı merkez, kendi ürettiği verileri kendi adına (HASUDER adına değil) yayınlamak hakkına sahiptir. Ancak bunun için araştırmanın bütün merkezleri içeren ara ve son sonuçları yayınlanmasını beklemek gereklidir.

HASUDER'in sağlayacağı destek

Madde 9.

HASUDER'in HASUDER-ÇAP ne desteği iki yolla mümkün olabilecektir:

- 1- Doğrudan finansal katkı: Derneğin bu amaçla fon oluşturabilmesi halinde üyelere destek çağrısı duyurulur. Aksi halde doğrudan mali destek verilemez.
- 2- Derneğin yetkili kurullarından onay alan projenin dernek adını kullanarak Ulusal ve Uluslar arası destekleyici kuruluşlara bu projeyi desteklenmek üzere sunmaları sağlanacaktır. Bu proje önerilerinde bu projenin HASUDER tarafından onaylandığını belirten bir ibare ve gerektiğinde kurum imzası yer alabilecektir.

HASUDER'e sağlanacak katkı

Madde 10.

HASUDER ortaklığında yapılan projelerde araştırmacıların projeden aldıkları kurumsal pay HASUDER'e gelir olarak kaydedilecektir.

Proje bütçesiyle alınan demirbaş malzemeler proje sonrasında HASUDER'e bağışlanacaktır.

Etik Konular

Madde 11.

Koordinatör merkez ve araştırmaya katılan tüm katılımcı merkezler, araştırma projesinin niteliğine göre Yerel ve Ulusal Etik Kurullardan onay belgesi, gerekli durumlarda da araştırmanın yürütüldüğü bireylerden imzalanmış Aydınlatılmış Onam Belgesi alacaklardır.

Yürürlük

Madde 12.

Bu yönerge, HASUDER Yönetim Kurulunun onayı ile yürürlüğe girer.